

cip i dets fulde Strengbed. Naar vi skulle indføre Offentlighed og Mundtlighed, naar vi skulle have Nævninger, maa vi ogsaa gaa ad den Vej, det nuværende Lovforslag er slaet ind paa. Svad hele Nævningeinstitutionen angaar, er jeg i det Væsentlige enig med den sidste ærede Taler. Han var ikke nogen varm Forsvarer af Nævningeinstitutionen. Jeg har i samme Omfang som han Betænkkeligheder ved at gaa med dertil; men jeg ser ikke Andet, end at Lidsaanden med en vis Nødvendighed fører dertil, og at vor Grundlov i dens § 74 har paabudt os ligestrem at gaa den Vej. Naar der altsaa ikke kan bebrejdes den nuværende Retsorden, hverken at den er ude af Stand til at opretholde Rets sikkerheden, ikke heller at den lider af overdreven Langsomhed, kunde man jo sige, ja saa er Alt jo fortræffeligt, som det er. Det er imidlertid ikke min Mening. Den væsentligste Mangel, som vor nuværende Retsorden lider under, er det skæve Forhold, hvori Dommeren staar til den foregaaende Undersøgelse. Det er denne Sammenblanding af Forvaltningen og den dømmende Virksomhed, som den undersøgende Dommer er henvisst til. Det er et, theoretisk ialtsald, aldeles forkert Forhold, at man overdrager til en Statsembedsmand at skaffe alle Beviser tilveie imod en Tilstalt eller Sigtet, og vel ogsaa paalægger ham at skaffe Alt, hvad der kan tjene til Vedkommendes Forsvar tilveie; men da man med Nødvendighed maa forudsætte hos en saadan Embedsmand, at han, naar han har gjort det første Skridt, ogsaa vil søge at hævde Veretligelsen deraf og at faae et virkelig positivt Resultat ud af sin Undersøgelse, er det en falsk Stilling at bringe ham i, at han skal staa til Doms over Betydningen af de Momenter, han selv har skaffet tilveie. Jeg vil nu sige, efter den Erfaring jeg har haft, at i det praktiske Liv træder dette skæve Forhold for Dommeren ikke saa skarpt frem, som man skulde tro. Sagen er den, at selvfølgelig vil enhver Inkviert gaa til et Forhør i Reglen med en vis Tro paa, at den Paagjældende er skyldig. Er han imidlertid en samvittighedsfuld og dygtig Mand, vil det, hvis han virkelig i den Henseende feiler, meget snart gaa op for ham. Men der indtræder tillige i Forholdet mellem den undersøgende Dommer og den Sigtede i de allerfleste Tilfælde et forunderligt, om jeg saa tør kalde det, Lidsforhold. Jeg tror — og det vil enhver dygtig Inkviert eller Forhørsdommer give mig Ret i — at man saar langt fra Sandheden saaledes frem ved under et Forhør at bruge stærke Midler, ved at bringe Inkvisiten i en falsk Stilling og i Forlegenhed, altsaa ved at trænge ind paa ham, som ved at trænge ind i ham. Naar en Inkvisit har faaet den Overbevisning, at han staar ligeoverfor en Mand, som kun vil opfylde sin Pligt, men som iøvrigt ikke vil den Paagjældende noget Ondt,

er det en forunderlig Fornemmelse for en Dommer — jeg har haft den mangfoldige Gange — at se, hvilken Lidsid han ogsaa møder fra Inkvisitens Side, og man saar fra Sjænen saa meget som fra ham en ren og klar Beseft. Hermed hænger det nu sammen, at i de allerfleste Tilfælde ville de første Sammentømster mellem Inkviert og Inkvisit føre til, at man kommer til at staa i et aabent og fortroligt Forhold til hinanden, og at Inkvisiten aabner sit Hjerte for Dommeren og søger sig lettet derved. Derfor kommer den skjæve Stilling, som Dommeren isølge Principet faar i til Inkvisiten, i det praktiske Liv kun undtagelsesvis frem, og jeg er overbevist om, at i de allerfleste Tilfælde vil en Inkvisit, en stakkels Mand, der har gjort Et eller Andet, der er forkert, naar han har faaet sin Straf, ikke stilles fra Inkvisiten som fra en Mand, der har staaet som hans Fjende eller som den, der har villet ham det ilde, men vil komme til ham fremdeles med Lidsid i andre Forhold. Det Tilfælde har jeg haft mangfoldige Gange, og jeg er overbevist om, at enhver Forhørsdommer har haft det samme Tilfælde; men jeg indrømmer, at der kan møde Tilfælde, — og de kunne møde hyppig i større Samsund, f. Ex. i et Samsund som her i Kjøbenhavn, hvor i det Hele Udskielserne antage en skarpere Karakter og Karakteren i det Hele ikke er saa moderat, som i Reglen er Tilfældet i vort øvrige Samsund — hvor meget ofte et skjævt Forhold kommer tilstede. En Inkvisit kan paa mangfoldige Maader stille sig saaledes lige overfor en Dommer, at han stadig irriterer, at han udæster, og Dommere ere ogsaa Menneker. Det kan ikke undlade at gjøre et Indtryk paa ham; han kan saa forvire sig i Undersøgelsen, han kan maafe gaa Veie, som han under andre Omstændigheder ikke vilde gaa, for at tvinge den Trods, som vises ham fra Inkvisitens Side. Naar dette Forhold, som er det ganste Modsatte af det, jeg nys skilbrede, indtræder, kommer det skjæve Forhold frem. Der er det aldeles urigtigt, at Dommeren skal affige Dom over Inkvisiten paa det Grundlag, som han saaledes har skaffet tilveie. Det, som altsaa det nuværende System mangler, er, som sagt, at stille den administrative Politivirksomhed fra den dømmende, og at stille Dommeren saaledes lige overfor dem, der komme i Konflikt med Loven, at man kan sige, at han dømmet kun efter Beviser, som han ialtsald kun i mindre væsentlig Grad selv har været med til at skaffe tilveie. Vil man altsaa, og jeg erkjender, at det er en Nødvendighed, gaa til noget Nyt, til Offentlighed og Mundtlighed i den kriminelle Retspleie, saa er der to Betingelser, som absolut maa fastholdes, hvis man ikke vil udrette Samsundet for den allerførste Fare, og det er først og fremmest, at man udruster den anklagende Myndighed, der altsaa nærmest skal være den, der jo skaffer hele Bevismaterialet tilveie, med en udtrakt Myndig-